

Саган О.В. Формування наукової картини світу педагогів засобами нових інформаційних технологій //Збірник наукових праць. Педагогічні науки.- Вип.55.-Херсон: Вид-во ХДУ, 2010.-С.339-342.

УДК 371.13:004(043.3)

Анотація. У статті досліджено шляхи та перспективи фахової підготовки педагогів, зокрема проблему формування наукової картини світу засобами нових інформаційних технологій.

Ключові слова: наукова картина світу, нові інформаційні технології.

Аналіз досліджень та публікацій. У наукових дослідженнях приділяється значна увага професійній підготовці вчителів, а саме: теоретичним та методологічним засадам підготовки майбутніх учителів присвячені праці К.Авраменко, В.Бондаря, С.Гончаренка, О.Савченко, В.Сухомлинського; питанням підготовки вчителя до використання інформаційних технологій у професійній діяльності - Н.Апатова, С.Гунько, О.Співаковського, А.Ясінського.

У контексті формування наукової картини світу педагогів цікавими є дослідження Кузьменка В., який розглядає цей феномен і як синтез знань про світ, і як основу теоретичного засвоєння або пізнання світу. Саме визначення цього вченого наукової картини світу особистості як «уяви, що виникає у людини внаслідок усвідомлення отриманих знань, упорядкування, узагальнення інформації на основі світосприйняття, світорозуміння та світовідчуття»[2,с.220] стало основою для подальшого дослідження окресленої проблеми.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Огляд педагогічної літератури свідчить про те, що нові інформаційні технології не розглядалися як засіб формування наукової картини світу особистості, зокрема педагогів.

Метою даної статті є окреслення шляхів формування наукової картини світу вчителів через використання нових інформаційних технологій.

Постановка завдання. Проаналізувати існуючі підходи до формування наукової картини світу особистості, визначити шляхи вирішення окресленої проблеми засобами нових інформаційних технологій.

Виклад основного матеріалу.

Оскільки освіта є складовою суспільства, то всі процеси, які відбуваються в суспільстві, впливатимуть на освіту, а отже, будуть визначати подальші перспективи її розвитку. Завдяки освіті здійснюється підготовка фахівців, від яких у подальшому залежить напрям трансформації суспільства. Разом з тим освіта не може значно випереджати рівень розвитку суспільства, оскільки базується на його кадрових, фінансових та технологічних ресурсах. Таким чином, освіта, з одного боку, залежить від суспільства, з іншого, визначає ті процеси, що протікають у сучасному світі.

С. Гончаренко вважає, що «освіта є духовне обличчя людини, яке складається під впливом моральних і духовних цінностей, що є надбанням її культурного кола, а також процес виховання, самовиховання, впливу, шліфування, тобто процес формування обличчя людини»[1,с.241]. Освіта є невід'ємною частиною загальнолюдського процесу розвитку, її зміст, система, принципи обумовлюються існуючим суспільним ладом, державною політикою, рівнем розвитку економіки і культури, науки, техніки.

Це в свою чергу, зумовлює формування світогляду людей, як власного досвіду внаслідок отриманої освіти та впливу оточуючого середовища. Кузьменко В. наголошує на необхідності формування в особистості наукової картини світу, що дозволяє чітко окреслювати можливе і неможливе, розкривати причини та наслідки подій, аналізувати, порівнювати, співставляти, систематизувати набуті знання та процеси, що протікають у суспільстві.

Одним з таких процесів є процес інформатизації, який є ознакою переходу до інформаційного суспільства.

Як зазначає головний інженер "Форд Моторс" Луї Росс, термін придатності інженерного диплома – близько трьох років. Якщо за цей час

інженер не поповнить знання, отримані в інституті, він не зможе надалі ефективно здійснювати власну діяльність [4]. Вимоги щодо підготовки педагога менш жорсткі. Проте уже зараз трапляються випадки, коли учні в деяких видах діяльності випереджають своїх учителів у рівні володіння комп'ютерною технікою. В такій ситуації вчитель перестає бути для учня взірцем, зменшується рівень поваги та довіри до нього. Подолати таку проблему педагог може лише постійною самоосвітою, здобуттям нових знань, він повинен діяти в контексті розвитку сучасної технології. Отже, інформатизація освіти має стосуватися не лише учнів, але й підготовки вчителів та вдосконалення процесу управління навчальним закладом.

І.Прокопенко визначив такі напрями модернізації підготовки вчителя в умовах переходу до інформаційного суспільства [3, с.17]:

- фундаментальна підготовка за спеціальністю;
- психолого-педагогічна підготовка;
- мовна підготовка (вивчення іноземних мов);
- опанування сучасних інформаційних засобів в освіті;
- виховна робота.

Розуміння важливості переходу до інформаційного суспільства та інформатизації освіти закладене в Національній доктрині розвитку освіти. Пріоритетними напрямами державної політики щодо розвитку освіти є запровадження освітніх інновацій, інформаційних технологій та створення індустрії сучасних засобів навчання і виховання, повне забезпечення ними навчальних закладів. Це досягається шляхом забезпечення поступової інформатизації системи освіти, спрямованої на задоволення освітніх інформаційних і комунікаційних потреб учасників навчально-виховного процесу.

На практиці інформаційними технологіями навчання називають усі технології, які використовують спеціальні технічні інформаційні засоби (комп'ютер, аудіо, кіно, відео), хоча, на думку Г.Селевко [5, с.114], будь-яка педагогічна технологія є інформаційною технологією, і тому доцільніше

використовувати термін “комп’ютерна технологія навчання”. Комп’ютерна технологія навчання – це цілісний алгоритм організації засвоєння знань та формування умінь і навичок, де основним засобом навчання є комп’ютер. Як бачимо, головним критерієм належності певної педагогічної технології до переліку комп’ютерних, є засіб, за допомогою котрого вона впроваджується. Проте більш вживаним став термін “нові інформаційні технології”.

“Концепція інформатизації освіти” визначає інформатизацію освіти як процес підготовки людини до повноцінного життя в умовах інформаційного суспільства. Велика увага при цьому приділяється підготовці та перепідготовці педагогічних кадрів та освоєнню ними нових інформаційних технологій. Таке освоєння включає:

- оволодіння основами необхідних знань умінь і навичок та накопичення особистого досвіду їх практичного використання;
- загальнокультурну і методичну підготовку щодо раціонального їх використання в навчальному процесі.

Спрямованість навчання вчителя визначає такі специфічні вимоги до його підготовки:

- вміння використовувати нові інформаційні технології для підготовки, супроводу, управління навчальним процесом і навчальним закладом;
- вміння добирати найбільш раціональні методи і засоби навчання, враховувати індивідуальні особливості учнів, їх нахили, здібності;
- вміння ефективно поєднувати традиційні методичні системи навчання із новими інформаційно-комунікаційними технологіями.

Таким чином, йдеться не тільки про інформатичну підготовку, а про формування сучасної наукової картини світу педагога, яка є формою синтезу знань з різних дисциплін, що акумулює в собі їх найважливіші досягнення і створює узагальнений образ оточуючого.

Професійна підготовка вчителя, а значить і формування його наукової картини світу, передбачає опанування дисциплін загальнокультурного, психологічного, методичного, спеціального напрямку. Досить очевидним є

доцільність використання нових інформаційних технологій для здійснення цієї підготовки. Так, різноманітні мультимедійні засоби дозволяють унаочнити ті процеси (фізичні, природничі, суспільні і т.ін.), розкриття яких раніше можливе було тільки на вербальному рівні; комп'ютерні системи тестування сприяють якісній організації психологічних та педагогічних експериментів; пошукові системи розширюють можливості отримання будь-якої інформації.

Використання комп'ютерних засобів в школі має чимало обмежень організаційного, педагогічного, вікового, фізіологічного, санітарно-гігієнічного, психологічного характеру. Йдеться про те, що вчитель повинен знати та враховувати усі фактори, котрі впливають на фізичне та психічне здоров'я школярів. За умови дотримання норм використання нових інформаційних технологій у школі можна значно підвищити ефективність уроку і уникнути негативних впливів на здоров'я дитини. Тільки підготовлений вчитель може вирішувати, коли і яким чином використовувати на уроці комп'ютерну техніку.

Таким чином, використання нових інформаційних технологій в структурі педагогічної діяльності не самоціль, а механізм успішнішого, більш високого рівня розв'язання педагогічних задач, які входять у діяльність педагога, а формування цілісної картини взаємопов'язаного і взаємозалежного розвитку інформаційних технологій та людського суспільства, системи інформаційних знань, показ важливості світоглядного і морально-етичного значення знань сучасних комп'ютерних технологій в системі культурних цінностей людства можливе при наявності таких блоків знань і вмінь:

- вміння використовувати комп'ютери під час занять для передачі, накопичення, обробки інформації та розв'язування завдань з різних дисциплін;
- сприяння розвитку почуття впевненості в оволодінні можливостями комп'ютерів та опанування з цією метою різних методів та способів їх

використання;

- формування алгоритмічного підходу до розв'язування завдань;
- навчання оцінювати переваги, недоліки та обмеження застосування комп'ютерів у тому чи іншому випадку;
- вміння аналізувати інформаційні процеси, що відбуваються в суспільстві;
- вміння обґрунтовувати судження по соціальним та етичним питанням, щодо комп'ютерних та комунікаційних систем.

Висновки.

Отже, нові інформаційні технології дозволяють удосконалити формування наукової картини світу педагога, як інтегроване явище, через усвідомлення найважливіших знань про:

- комплексну та системну організацію ноосфери;
- взаємодію і взаємозалежність всіх компонентів інформаційного поля;
- взаємозв'язок між розвитком людського суспільства і інформаційних технологій;
- можливості застосування сучасних комп'ютерних технологій.

Література.

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. –К:Либідь, 1997. –376 с.
2. Кузьменко В.В. Формування в учнів наукової картини світу (XX століття): Навчальний посібник. Друге видання.-Херсон:РІПО,2010.- 224с.
3. Прокопенко І.Ф. Інформаційне суспільство і освіта // Комп'ютер в школі і сім'ї. – 2003. – №1. –С.17-19.
4. Роблиер М.Д. Компьютеры в образовании. Macmillan Publishing company. N.Y., 1992.
5. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: Учебное пособие. – М.: Народное образование, 1998. – 256 с.

Саган Е.В. Формирование научной картины мира педагогов средствами новых информационных технологий.

Аннотация. В статье рассматриваются пути и перспективы профессиональной подготовки педагогов, в частности, проблема формирования научной картины мира средствами новых информационных технологий.

Ключевые слова: научная картина мира, новые информационные технологии.

Elena Sagan. The scientific world view formation of teachers by means of new informative technologies.

Resume. The article describes the ways and prospects of professional teachers' training, in particular, the problem of forming a picture of the world by means of new informative technologies.

Keywords: scientific world view, new informative technologies.